

OBSAH

Úvod 9

Objasnění pojmů 10

- Ekologická stabilita krajiny ve vztahu k hydrosféře 11
- Energetická bilance krajiny 12
- Interakční funkce krajiny 13
- Ekologická stabilita a nástroje jejího udržení 14
- Biodiverzita 15

Voda v krajině 16

- Příjem vody 17
- Objem vody 17
- Výdej vody 17
- Bilance vody v krajině a její význam 19

Vodní režim jako základ revitalizace krajiny 21

- Povodí toku 21
- Působení vodních toků na krajinu 21
- Korytotvorná činnost vodních toků 21
- Problematika vzájemných interakcí vodního toku a jeho okolí 23
- Základní koncepce přírodě blízkých úprav vodních toků 23
- Obnova a údržba koryt vodních toků z pohledu krajinného ekologa 25
- Problematika optimálního řešení rozlivů v území bez ochranných hrází a s ochrannými hrázemi 26
- Ochrana toku pomocí infiltračních (vsakovacích) pásem 26
- Situování infiltračních pásem 27
- Ekologické aspekty revitalizačních úprav drobných vodních toků 28
- Trasa vedení koryta 29
- Příčný a podélný profil koryta 29
- Břehová stabilita koryta 30
- Průtočná kapacita koryta 30
- Vegetační doprovod koryta 31
- Problematika biologického doprovodu koryta toku 32
- Ekologická vhodnost travin do vegetačního doprovodu koryta 35
- Ekologická vhodnost dřevin do vegetačního doprovodu koryta 36
- Dynamika ekologických procesů v lužních lesích 37
- Faunistické aspekty revitalizace vodních toků 39
- Vliv dna a břehů na faunistické oživení vodních toků 39
- Proces revitalizace vodních toků 41
- Postup revitalizace vodních toků 41
- Revitalizace drobných vodních toků 42
- Rámcová metodika revitalizačních opatření na malých vodních tocích 43
- Rámcová metodika revitalizačních opatření v horských povodích 43
- Přínosy revitalizace drobných vodních toků ve vztahu k okolní krajině 49
- Aspekty revitalizace na dolních tocích řek 51
- Rámcová metodika revitalizačních opatření na dolních tocích řek 53
- Limity využívání zemědělské půdy ve vztahu k revitalizačním povodím 55
- Protipovodňové efekty revitalizací vodních toků 56

Povrchové vody akumulované 58

- Přírozené akumulační prostory – mokřady a jejich funkce 60
- Základní charakteristiky a funkce mokřadů 62
- Usměrnění toků sluneční energie 62
- Hromadění živin a produkce biomasy 62
- Retenční kapacita mokřadů 65
- Evoluce mokřadů 68

Degradace mokřadů a možnosti jejího řešení 70
Vývoj rostlinného krytu 72
Vliv využívání půdy 73
Možnosti obnovy povodí 74
Rybníky a malé vodní nádrže 77
Historický vývoj 77
Ekosystémy rybníční kotliny 81
Degradace rybníčních ekosystémů a možnosti jejího řešení 83

Lesy v krajině 87

Zemědělská krajina a pozemkové úpravy jako významný nástroj pro její ochranu a tvorbu 118

Ekonomické problémy krajinotvorných programů 122

Úvod k problému financování 122
Teoretická východiska 122
Úloha státu při ochraně životního prostředí 124
Veřejné finance a ochrana životního prostředí 125
Výdaje na péči o životní prostředí 125
Souhrn 130
Efektivnost výdajů z veřejných rozpočtů na ochranu životního prostředí 131
Teoretické přístupy k hodnocení efektivnosti 131
Priority v ochraně životního prostředí a efektivnost výdajů 132
Analýza efektivnosti nákladů 133
Ekonomické posouzení aktivit, které ovlivňují ekologii krajiny 134
Aplikace metody 139

Teoretické a filosofické souvislosti 142

Širší environmentální souvislosti z pohledu vztahu k OSN a EU 142
Typologie teorií o ekologii krajiny 147
Stručný výkladový významový slovníček použitých výrazů 167
Obsah stručného výkladového významového slovníčku použitých výrazů 189

Textové přílohy

Příloha 1
Obnova přirozeného režimu Úpského rašeliniště v Krkonošském národním parku 191
Příloha 2
Revitalizace rybníka Baniř a obnova mokřadu 193
Příloha 3
Některé metodické aspekty projektování revitalizačních opatření na vodních tocích 195
Příloha 4
Rámcová metodika hodnocení stavu břehových porostů a posouzení potřeby jejich realizace 197
Příloha 5
Výběr protierozních opatření realizovaných v zemědělském povodí ve vztahu k revitalizacím vodních toků 204